

Kinnitatud: lasteaia direktori kk. 04.09.20 nr. 10/2

Kooskõlastatud: hoolekogu protokoll nr. 20.a

Rummu Lasteaed Lepatriinu

Kriisiolukordade lahendamise plaan

SISUKORD

1. ÜLDINFO.....	3
2. HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE ÜLDPÕHIMÕTTED ja juhised.....	4
3. LASTEAIA TEGEVUSVALMIDUS KRIISISITUATSIOONIS.....	6
5. JUHTUMITE SELGITUSED JA PLAAN:.....	11
TULEOHUTUS JA TEGUTSEMINE TULEKAHJU KORRAL.....	11
ÄKKRÜNNAK.....	11
Kirja teel edastatud ähvardus:.....	12
Rünnak lasteaias.....	12
Käitumine varjumise ajal:.....	13
Evakueerimise strateegia:.....	13
LIIKLUSÕNNETUS.....	14
LAPSERÖÖV.....	15
LAPSE KADUMINE.....	16
RASKED VIGASTUSED / TRAUMAD.....	16
Esmaabi tugeva verejooksu puhul.....	16
Esmaabi luumurdude puhul.....	17
VÕÕRKEHAD HINGAMISTEEDES.....	18
ÕNNETUSJUHTUM MATKAL, VÄLJASÕIDUL.....	18
LASTE VAHETU TOETAMINE TRAUMAATILISE KRIISI PUHUL.....	19

1. ÜLDINFO

Kriisiolukordade lahendamise plaan on koostatud lasteaia tegevusvalmiduse suurendamiseks ja tööjaotuse selgitamiseks võimaliku kriisiolukorra tekkides.

LASTEAIA KRIISIGRUPI LIIKMED

Direktor Signe Vaikla

Majandusjuhataja: Natalja Korzinina

Õpetajate esindaja:

Tähtsad numbrid

Hädaabi 112

Olulised kontaktid väljaspool lasteaeda:

Lääne-Harju vallavalitsus 6790 600

Haridus- ja Teadusministeeriumi infotelefon 5690 0353; 5690 0340

Perearsti nõuandetelefon 1220

Kriisiolukorrana käsitatakse sündmust või sündmuste ahelat, mis ohustab lasteaias viibivate isikute elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju.

2. HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE ÜLDPÕHIMÕTTED ja juhised.

1. Selgita millise hädaolukorraga on tegemist (tegutsemise põhimõtted on erinevates hädaolukordades erinevad).
2. Päästa vahetus ohus olijad! Jaga järgnevad ülesanded, kui abistajaid on rohkem!
3. Vastavalt hädaolukorrale teavita sellest teisi, vältimaks nende ohtu sattumist.
4. Vajadusel anna elupäästvat esmaabi.
5. Helista hädaabinumbril 112

HELISTADES 112 RÄÄGI:

1. Mis on juhtunud?
2. Kus? Täpne aadress või lasteaia nimi!
3. Kas keegi on viga saanud?
4. Oma nimi ja telefoninumber (et sulle saaks tagasi helistada)
5. Vasta küsimustele lühidalt ja täpselt!
6. Ära katkesta ise kõnet!

ÜLDISED JUHISED ÕPETAJATELE

- Olge aktiivne ja otsustav – see aitab taastada laste turvatunnet ja tasakaalu.
- Olge koos lastega, ärge jätke neid üksi.
- Teavitage juhtunust. Esitage toiminust tõepärane ülevaade, rääkige ainult kindlatest faktidest. Püüdke säilitada väline rahulikkus ja kirjeldage sündmust selgelt ja lihtsalt.
- Kui mingil põhjusel on raske ise rääkida, kutsuge appi kolleeg või kriisigrupi liige.
- Vältige lubaduste andmist. Ärge lubage, et kohe saab kõik korda, kuid toetage lootust, et kriisist saadakse üle.
- Aidake kaasa, et lapsed räägiksid juhtunust. Tihti on inimesel vaja mitu korda jutustada, mis juhtus, esitada ühtesid ja samu küsimusi, kuna juhtunuga on raske leppida. Aidake kaasa, et lapsed räägiksid nii juhtumiga seotud faktidest kui ka oma tunnetest.
- Pidage rühmas kinni tavapäraestest reeglitest. Toetage laste igasugust aktiivsust (tehke igapäevaseid asju), kuna see süvendab rühma ühtsustunnet ja turvatunnet, aitab saavutada kontrolli oma tunnete üle.

- Olge tähelepanelikud riskirühma kuuluvate laste suhtes. Nad vajavad viivitamatut individuaalset psühholoogilist abi.
- Aidake lastel taastada enesekontroll ja rahuneda. Tugevad tunded on kriisiolukorras loomulikud. Püüdke kirgede tormi kustutada, samuti katsuge oma käitumist kontrolli all hoida.
- Lasteaiapoolset informatsiooni edastab direktor. Lasteaia personal võib infot anda kokkuleppel lasteaia direktoriga.
- Olge kontaktis teiste õpetajatega, lasteaia personaliga ja laste vanematega. Tähtis on teada, kuidas lapsed võivad ületada kriisi mitte ainult lasteaias vaid ka kodus.
- Oma käitumisega olge lastele ja kolleegidele eeskujuks. Kui täiskasvanud on asjalikkuse ja olukordade õige lahenduse, samuti kaastunde ja hoolitsuse eeskujuks, siis käituvad ka lapsed adekvaatselt.
- Kontrollige enda reaktsioone ja hoolitsege enda eest. Võib avaldada oma tundeid, kuid ei tohi sealjuures kaotada enesekontrolli. Ärge sulgege endasse, rääkige kolleegidega, jagage oma mõtteid ja tundeid, vajaduse korral pöörduge spetsialistide poole.

3. LASTEAIA TEGEVUSVALMIDUS KRIISISITUATSIOONIS

Kriisitöö eesmärk on:

- Leevendada kannatusi.
- Toetada täiskasvanute ja laste toibumist.
- Aidata kollektiivil ja selle liikmetel tegevusvõimet säilitada.
- Tagada situatsiooni normaliseerumine.
- Tugevdada kollektiivi ja selle liikmete võimet tulla toime raskete olukordadega.

Kriisitöö on tähtis, kuna sümptomid võivad avalduda hiljem või akuutne kriis võib tuua esile varasema, läbielamata kriisi. Kriisi meeldetuletavad seigad võivad hakata ahistama ning raskendada igapäevast elu. Läbielatud kriis võib anda ka hingelist tugevust.

Lasteaia kriisiplaan suurendab tegevusvalmidust. Lasteaia tegevusvalmidust võib suurendada, koostades kriisiplaani, mille abil on lasteaias kriisiolukorra tekkides võimalik võtta kasutusele situatsioonist tingitud vahetud meetmed ning tulla toime laste, personali ja vanemate reaktsioonidega. Kriisiplaan selgitab tööjaotust ja aitab hinnata täiendava abi vajadust. On tähtis hoolitseda selle eest, et kogu lasteaia personal kriisiplaani tunneks ja et kriisisituatsioonis arvestatakse ka laste vanematega. Kriisiplaani tuleb uuendada nii, et see oleks kriisiolukorras toimiv.

TEAVITAMINE KRIISIOLUKORRAS

Teavitamine lasteaias

Kui on tekkinud raske kriis, on tähtis, et kõiki lasteaia töötajaid teavitatakse juhtunust võimalikult kiiresti. Täiskasvanutel on tähtis saada kõigepealt adekvaatset teavet, et nad oleksid valmis laste reaktsioonideks. Direktor kutsub kogu personali kokku, et rääkida, mis on toimunud ja kuidas asja suhtes edasi tegutsetakse. Tuleb hoolitseda selle eest, et ka need, kes antud hetkel kohal ei viibi, saaksid õiget teavet. Asjakohane teavitamine vähendab kuulujuttude teket ja asjatuid hirme.

Väline teavitamine

Tuleb läbi mõelda, missuguseid gruppe asi puudutab ja kavandada väline teavitamine vastavalt sellele. Parim viis on saata vanematele direktori poolt koostatud kiri, millest selguvad tõsiasjad sündmuse kohta ning edasised meetmed. Kirjas on hea kirjeldada laste normaalseid reaktsioone juhtunuga sarnases olukorras. Vanemate võimalikud küsimused suunatakse juhtumist teavitamise eest vastutavale isikule. Kui vanemad on mures sündmuste mõju pärast lastele, juhatatakse nad võtma ühendust laste eest vastutava rühma liikmetega. Kui meediakanalid asjast huvituvad, suhtleb meediaga vaid direktor. Kõige selgem on direktori poolt koostatud teade, milles räägitakse samadest asjadest kui vanematele saadetud kirjas. On tähtis, et lasteaed saaks jätkata rahulikult oma normaalset tegevust.

KRIISIPLAAN ja juhtumi lahendused

Juhtum	Lapse tegevus	Töötaja tegevus	Märkused
Tulekahju	Tegutse vastavalt tuleohutuse eeskirjale	Helista 112. Teavita juhtkonda. Tulekahju korral tegutse vastavalt tegutsemise plaanile Kriisigrupp tegutseb vastavalt olukorrale.	Meediaga suhtleb direktor või vallavalitsuse esindaja.
Avarii (elektrikatkestus, veeavarii, varing, liiklusavarii, kütteavarii ja teised avariid)	Otsi õpetajalt või õpetaja-abilt abi	Hinda olukorda Teavita direktorit 5287001 või kriisirühma muid liikmeid Kui vajalik helista 112 LÜLITA PEAKILBIST VÄLJA ELEKTER!!! Alusta esmaabi andmist või otsi esmaabi andja.	Ära katsu ise seadmeid (elektrilöögi oht). Lapsi ei tohi järelevalveta jätta! Vajadusel teavita lapsevanemaid, et lapsed koju viidaks.
ÄKKRÜNNAK (vägivaldne sissetungimine)	Teavita täiskasvanut	Helista 112 (kui ei saa rääkida jäta kõne avatuks, lootuses, et teave sinu asukohast ja olukorrast jõuab päästeametisse, võimalusel saada sõnum.) Säilita rahu.	Kriisigrupp on ühenduses politsei ja päästeteenistusega. Meediaga suhtleb ainult politsei. Pidev suhtlemine kannatanutega, et neid rahustada. Võimalusel ära suhtle ründajaga ega ärrita teda. Vii lapsed ohutusse kohta. Teavita juhtkonda
POMMIÄHVARDUS	Teavita täiskasvanut	Teata 112. Kriisigrupiliikmed organiseerivad laste ja	Tegutsetakse vastavalt evakuaatsiooniplaanile Mitte puutuda

		töötajate evakueerimist.	kahtlaseid pakke ja esemeid. Meediaga suhtleb politsei.
LIIKLUSÕNNETUS	Teavita täiskasvanut	Helista 112. Hinda olukorda, kannatanute seisundit, tegutse vastavalt liiklusõnnetuse juhtumi juhendile.	Teavita juhtkonda. Meediaga suhtleb direktor või politsei. Direktor teavitab vanemaid, vallavalitsust, tegutseda vastavalt juhendile
LAPSE KADUMINE	Teavita täiskasvanut	Teavita juhtkonda, lapsevanemaid, politseid 112.	Käitu vastavalt juhendile Ära jäta teisi lapsi järelvalveta. Meediaga suhtleb politsei
RASKED VIGASTUSED/ TRAUMAD (suured verejooksud, luumurrud)	Teavita täiskasvanut	Peata verejooks. Alusta esmaabi andmist või otsi esmaabi andja. Vajadusel kutsu kiirabi 112.	Teavita juhtkonda, lapsevanemaid Žgutti ära kasuta! Ära muuda luumurru puhul kannatanu kehaasendit! Ei tohi eemaldada võõrkeha haavast!
VÕÕRKEHAD HINGAMISTEEDES	Teavita täiskasvanut	Käitu vastavalt esmaabi juhendile. Kutsu kiirabi 112.	Teavita juhtkonda, lapsevanemaid Rahusta kõiki juuresolijaid. Paanika süvendab õhupuudust.
ÕNNETUSJUHTUM VÄLJASPOOL LASTEAEDAL	Helista 112 Otsi abi täiskasvanult	Alusta esmaabi andmist Helista 112 Teavita telefoni teel lasteaia direktorit, lapsevanemaid.	Väljasõidule minnes võta kaasa kott esmaabivahenditega, laste nimekiri ja Kriisigrupp organiseerib edasise tegutsemise. lastevanemate kontaktandmed.

LAPSE SURM LASTEAIAS	Helista 112 Otsi abi täiskasvanult	Helista 112 Teavita direktorit	Direktor teavitab lapsevanemaid, lasteaias töötajaid. Kriisigrupp organiseerib leinaabi. Kriisigrupp organiseerib mälestussümbolika.
TÖÖTAJA SURM LASTEAIAS	Helista 112 Otsi abi täiskasvanult	Helista 112 Teavita direktorit	Direktor teavitab lähedasi, lasteaias töötajaid. Kriisigrupp organiseerib leinaabi. Kriisigrupp organiseerib mälestussümbolika
LAPSEVANEMA SURM LASTEASUTUSES	Teavita direktorit või õpetajat	Kriisigrupp teavitab õpetajaid, lapsi, töötajaid Kriisigrupp organiseerib leinaabi	Kriisigrupp organiseerib mälestussümbolika
ÕNNETUSJUHTUM VEEKOGUL SUVEL VÕI TALVEL JÄÄAUKU KUKKUMINE	Helista 112, teavita õpetajat või täiskasvanut	Püüa uppujaid päästa ohutusnõudeid silmas pidades (lähene uppujale tagant, olles ettevaatlik, et uppuja sind endaga kaasa ei tõmba) Helista 112 või palu kõva häälega kedagi appi.	Jääauku kukkunud püüa käepäraste vahenditega (oks, lauajupp, nõör jm) aidata vette kukkunud kindlale pinnale tuua.
VÄGIVALDNE TÄISKASVANU	Teavita täiskasvanut, õpetajat, õpetaja abi või kedagi lasteaiast	Püüa sissetungijat rahustada. Vajadusel lapsed lahkuvad ruumist. Säilita rahu. Võimalusel ära suhtle sissetungijaga ega ärrita teda kutsu abi. Vajadusel helista 112	
VÄGIVALDNE LAPS	Teavita täiskasvanut	Püüa vägivallatsejat korrale kutsuda Teavita	Õpetaja või direktor informeerib vastava ala spetsialiste, kes

		õpetajat või direktorit	tegelevad juhtumiga. Õpetaja informeerib lapsevanemat.
MÕNUAINETE TARBIMINE	Teavita täiskasvanut	Teavita politseid ja direktorit Helista 112	

5. JUHTUMITE SELGITUSED JA PLAAN:

TULEOHUTUS JA TEGUTSEMINE TULEKAHJU KORRAL

Tulekahju korral tegutse plaani järgi.

Kuuldes tulekahjuhäiret- kõlav pikk hellade helin, siis uuri ja vaata, mis juhtus ja tulekahju korral tegutse kohe:

- Päästa vahetus ohus olijad ning jaga ülesanded kui abistajaid on rohkem.
- Hoiata tulekahjust teisi hoones olijaid ja käsi väljuda – evakueeruda.
- **Helista hädanumbril 112.**
- Kustuta esmaste kustutusvahenditega.
- Lokaliseeri tulekahju levik, sulge ukсед, aknad, ventilatsiooni-ja õhutusaugud.
- Ära riski elu ja tervisega, kui näed, et tuli levib kiiresti, mine ruumist õue.
- Isegi väikese põlengu korral võib ruum mõne minutiga mürgise suitsuga täituda.
- Kui oled tulekahju ajal jäänud põlevasse ruumi, siis proovi sellest võimalikult ruttu väljuda.
- Liigu võimalikult madalal, roomates või kummargil, sest suits tõuseb alati ülespoole ja seal on kuumus mitmeid kordi suurem.
- Kaitseks kuumuse eest võta ümber märg tekk või mõni muu suurem riietusese.
- Kui Sul ei õnnestu väljuda, siis anna endast kõigil võimalikel viisidel märku.
- Mitte mingil juhul ära poe peitu kappi või kuhugile nurka.
- Sealt on Sind väga raske kuulda ja leida
- Ära hakka jooksuma, kui Su riided süttivad, joostes tuli suureneb.
- Leegid tuleb lämmatada teki või mõne muu suurema riidega.
- Kustutamist alusta pea poolt
- Juhenda ja hoolitse, et päästjad pääseksid kiiresti ja takistusteta õnnetuskohta.

ÄKKRÜNNAK

Telefoni teel edastatud ähvardus:

- Jää rahulikuks. Hoiat kõneleja liinil nii kaua kui võimalik
- Samaaegselt püüa teavitada politseid (palu lähedalolijate abi, vms.)

- Püüa teada saada ja pane kirja:
- Millal rünnak toimub (kuupäev, kellaeg)? Kus rünnak toimub? Kuidas võib rünnak toimuda? Mis eesmärgil rünnak toimub? Kas ründaja on juba sündmuskohal? Kes on helistaja?
- Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jms.
- Pärast kõne lõppu teavita politseid, lasteaija direktorit.
- Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita siiski direktorit.
- NB! Kui ähvardaja kavatseb rünnata kohe, anna viivitamatult häire ja teavita politseid.

Kirja teel edastatud ähvardus:

- Teavita politseid.
- Säilita kiri kiletaskus ja anna uurimiseks üle politseile või salvesta kiri
- Teavita direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus:

- Salvesta ähvardus või vestlus, mille käigus ähvardati
- Märki juurde portaali, kust ähvardus edastati
- Fikseeri ähvarduse edastamise kellaeg
- Teavita kohe politseid ja edasta salvestatud materjal
- Teavita direktorit.

Rünnak lasteaias

Rünnakut avastades:

- Võimalusel varju
- Kui seisad kurjategijaga silmitsi ja ei saa varjuda, põgene viivitamatult
- Võimalusel anna viivitamatult häire, teavita neid, kes saaks häiret anda
- Teavita politseid
- Järgi politsei korraldusi

Kuuldes lasteaias häirekellasid- pikk, katkematu sireen- pea seda tõseks.

Uuri, mis juhtus. Teades, et valitseb tõsine oht, tegutse kohe:

- Jää rahulikuks ja teata lastele, et lasteaias on oht
- Lastega kõneldes kasuta meie – vormi (me liigume, me oleme tasa)
- Lukusta uks. Ust ei tohi olla võimalik väljast avada
- Tõmba rulood akende ette. Tegutsedes anna konkreetne korraldus
- Ohu suunda arvestades koguneda ukse ja/akna poolt kõige varjatumasse nurka
- Olla vaikselt. Püsida madalal
- Varjuda laudade ja toolide, riulite taha.
- Jää ootama politsei saabumist
- NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või lasteaija juhtkond
- Ära püüa ründajaga kontakteeruda – praktika kohaselt on need katsed lõppenud surmaga
- Ära mine ruumist välja esmaabi andma – see võib lõppeda sinu surmaga, kui näed esmaabi vajadust helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias
- NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub evakuatsioonihäire, pead sina ise ohumärkide põhjal otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda

Käitumine varjumise ajal:

- Ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel
- Võimalusel leia lastele mingi tegevus, mis aitab rahu säilitada
- Ärevust maandab füüsiline kontakt – olge külg – külje vastas või hoidke käest kinni
- Fikseeri varjumise alguse kellaeg
- Lülita telefon hääletule režiimile, võimalusel helista politseisse, anna teada asukoht ja varjujate olukorrast
- Kui sul on infot kurjategija asukohast, teavita sellest võimalusel politseid 112

Evakueerimise strateegia:

- Jää rahulikuks ja teata lastele, et lasteaias on oht
- Lastega kõneldes kasuta meie – vormi
- Evakueeru koos lastega, liikudes kindlaks määratud evakuatsiooniteed.

- Ohtu märgates liigu kiiresti ohust eemale, kasuta mõnda muud teed
- Kasuta võimalikult varjatud teid
- Kogunemiskohas pöördu juhi poole ja edasta teave: milline rühm jõudis kohale, mitu last on sinuga, kas keegi puudub
- Kui sa liikusid mujale, edasta sama teave, endi asukoht ja olukord numbrile 112

Suhtlemine meediaga:

- Äkkrünnaku lahendamine kuulub politsei vastutusalasse.
- Meediapäringutele vastab ainult politsei kõneisik ja lasteaia direktor või tema poolt määratud isik, kes annab politseiga kooskõlastatud infot.

Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:

- Ütle oma nimi ja amet
- Kinnita, et antud olukorras vastab küsimustele politsei või lasteaia direktor, võimalusel anna juhi kontaktandmed

LIIKLUSÕNNETUS

Tegutsemine liiklusavarii korral:

Kui keegi on saanud kannatada, teata kohe numbrile 112

- Hinda kiiresti kõiki kannatanuid, tegele kõigepealt nendega, kelle vigastused on eluohtlikud
- Võimalusel anna kannatanule esmaabi asendis, milles ta leidsid, liiguta kannatanuid ainult siis, kui nad on ohus või elustamisvõtete kasutamiseks
- Ära hakka kannatanuid sõidukist välja aitama, kui puudub otsene vajadus, oota kuni saabub päästeteenistus ja kiirabi
- Kui sõiduk on süttinud või vees ja kannatanuid on võimalik välja aidata, siis tee seda viivitamatult enda elu ohtu seadmata.

Anna esmaabi:

- Kui kannatanu vajab elustamist, tõsta ta sõidukist välja, vaatamata vigastustele ava hingamisteed ja alusta elustamist
- Teadvuseta kannatanu aseta külili asendisse ja ava hingamisteed

- Sulge verejooks, surudes haava käe või riidetombuga kinni, kasutades enesekaitsevahendeid ((kummikindad jms.)
- Vestle pidevalt kannatanuga
- Kata kannatanu soojalt käepäraste vahenditega
- Abi oodates jälgi kannatanu elutähtsaid funktsioone (teadvus, pulss, hingamine)
- Lülita välja sõiduki süüde, eemalda võimalusel akult miinusjuhe, püüa ära hoida igasugune sädeme tekkimine
- Helista 112, kutsu välja päästeteenistus,

Tähelepanu pealtnägijatele:

- Abista šokiseisundis inimesi (vigastatuid, pealtnägijaid)
- Kogu lapsed kokku ja palu neil püsida üheskoos kuni annad kannatanutele abi.
- Paanikas lapsed võivad hirmust minema joosta, seepärast palu väiksematel lastel käest kinni hoida ja üksteist jälgida ning kohe teatada, kui kellelgi on halb
- Anna lastele mõni ülesanne, mida nad saavad ootamise ajal teha, tegutsemine hajutab tähelepanu
- Kui kellelgi on silmanähtavalt šokireaktsioon, anna talle võimalusel juua, kata sooja riidega, hoolitse tema eest, räägi rahulikult toonil, hoia käest või silta pead

LAPSERÖÖV

Kui lapsevanem pöördub lasteaeda kahtlusega, et tema laps võidakse röövida, siis:

- Kuula, näita üles arusaamist ja mõistmist
- Kui tegemist on peresisese teemaga, palu lapsevanemal ühendust võtta kohaliku lastekaitsepetsialistiga
- Ära võta enda peale probleemi lahendaja rolli
- Kui tegemist on perevälise ähvardusega, palu lapsevanemal ühendust võtta politseiga

Kui lasteaias on toime pandud lapserööv:

- Võta viivitamatult ühendust politseiga
- Teavita juhtunust lasteaia juhtkonda
- Volitatud isik kriisimeeskonnast võtab ühendust lapsevanemaga, kelle juures laps ametlikult elab ja täpsustab olukorda.

- Lapseröövi korral teata politseile:
- Olukorra kirjeldus
- Lasteaia aadress
- Võimalusel teata: röövija nimi, telefon, kodune aadress, isikukirjeldus, liikumissuund, transpordivahend, millega röövija liigub, koos lapsega lahkumise aeg

LAPSE KADUMINE

- Hinda olukorra ohtlikkust
- Uuri teistelt lastelt, millal kadunud last viimati nähti
- Ära mine last ise otsima
- Informeeri lasteaia juhtkonda
- Lasteaia juhtkond organiseerib lapse otsimise lasteaia lähiümbruses
- Informeeri juhtunust lapse vanemaid. **Teavita politseid 112.**
- Täpsusta, milline oli kadunud lapse riietus
- Kontakteeru uuesti lapse vanematega ja teavita neid, mida on lapse otsimiseks tehtud ja mida veel ette võetakse.

Kui kadunud laps leitakse informeeri sellest kõiki osapooli

Pärast olukorra lahenemist:

Aruta juhtunut lastega, et nad mõistaks olukorra tõsidust Väldi süüdistamist ja lapsega riidlemist – see ei aita tal olnud mõista ja vastutust võtta. Analüüsi juhtunut koos vastutava õpetajaga. Õpetaja kirjutab seletuskirja juhtunu kohta Teavita lasteaia töötajaid juhtunust ja analüüsi tekkinud olukorda.

RASKED VIGASTUSED / TRAUMAD

Esmaabi tugeva verejooksu puhul

- Pärast kannatanu seisundi hindamist ja elupäästva esmaabi andmist helista kohe numbril 112, kust vajadusel saad kiirabi saabumiseni ka näpunäiteid kannatanu abistamiseks.
- Peata suur väline verejooks.
- Suru veritsev haav oma (kaitstud käe) sõrmedega kinni või võimalusel lase seda teha kannatanul.
- Pane kannatanu lamama.

- Kui verejooks on jäsemest, tõsta jäse üles, välja arvatud luumurru korral.
- Eemalda haavalt verejooksu peatamist takistavad riided.
- Esimesel võimalusel tee haavale rõhkside käepärastest vahenditest: voldi või rulli riidetükk kokku ja asetage haavale, võta pikem riidetükk või riideese ja seo haav sellega kõvasti kinni.
- Ära puutu lahtist haava ilma kaitsevahenditeta.
- Ära eemalda haavas olevaid esemeid (nuga, puupilbas)
- Ära asetage žgutti, verejooksu saab kinni panna surve sidemega.
- Ei tohi panna kannatanut pea alaspidi lamama, kui on tegemist liittraumaga.
- Hinda olukorda. Kas saad kannatanut aidata nii, et see on ohutu sinule?
- Verrega levivate nakkushaiguste ohu tõttu pead kasutama kaitsevahendina kummkindaid või kilekotte.

Esmaabi luumurdude puhul

- Kui on tegemist kõrguselt kukumisega, autoavariiga, kindlasti tuleb fikseerida kael
- Pärast kannatanu seisundi hindamist ja elupäästva esmaabi andmist helista kohe numbril 112, kust vajadusel saad kiirabi saabumiseni ka näpunäiteid kannatanu abistamiseks.
- Ettevaatlikult eemalda riided ümber kahtlustatava luumurru koha, et avastada verejooks.

Haavade puhul enne lahastamist katta steriilse sidemega haav kinni ja peata verejooks.

- Kui esmaabioskused puuduvad, rahusta kannatanut, võimalda tal võtta talle sobiv asend ning pane vigastatud kohale külma (käteräti sisse pakitud jääkuubikud või külma veega niisutatud rätik. Kui on väline verejooks, anna esmaabi (vt. eelmine kirjeldus **Esmaabi tugeva verejooksu puhul**)

- Kui tekivad šoki tunnused, siis tuleb võidelda šokiga.
- Pane kannatanu lamama.
- Leia asend, kus valu on kõige väiksem.
- Tõsta kannatanu jalad (või terve jalg) kehast kõrgemale.
- Vaagna-, reie- või jalaluumurru korral ära tõsta vigastatud jäset üles.

VÕÕRKEHAD HINGAMISTEEDES

Esmaabi:

- Hingamisteede mittetäieliku sulguse korral peab kannatanu kõhima (ära pärsi kõhimist).
- Soodusta kõhimist. Kui inimene saab kõhida- tähendab see seda, et õhk käib läbi ja seljale ei ole vaja „kloppida“. Koputamise tagajärjel võib võõrkeha hoopis muuta asendit ja sulgeda täielikult hingamisteed.
- Kui kõhimine ei õnnestu, painuta kannatanu ülakeha ette- alla, pea vöökohast madalamale ja patsuta abaluude vahele.
- Kui see ei aita, siis: väikelapse puhul võta jalgadest ja raputa suunaga allapoole.

Kutsu kiirabi!

Täiskasvanute ja suuremate laste puhul kasuta Heimliche võtet:

- Aseta oma käed kannatanu selja tagant ümber tema ülakõhu.
- Suru üks käsi rusikasse ja haara teise käega rusikast või randmest.
- Aseta oma rusikas käsi vahetult nabast ülespoole vastu kõhtu.
- Tõmba seongus käed järsu nõksatusega enda poole, suunaga kannatanu abaluude poole.
- Tee seda korduvalt.

Täiskasvanul saab Heimliche võtet kasutada ka lamavas asendis:

- Pane kannatanu lamama selili.
- Aseta oma käed vahetult nabast ülespoolekannatanu kõhule.
- Suru järsu nõksatusega tema kõhule, suunaga abaluudele.
- Tee seda korduvalt, kuni võõrkeha eemaldumiseni.
- Kui see ei aita, siis ekstreemolukorras sulge kannatanu ninasõõrmed ja puhu tugevasti 4-5 korda kannatanu hingamisteedesse.

ÕNNETUSJUHTUM MATKAL, VÄLJASÕIDUL

Lastega lasteaia territooriumilt väljudes õppekäigule või õppesõidule minnes järgib õpetaja õppekäikude ja väljasõitude läbiviimise korda.

LASTE VAHETU TOETAMINE TRAUMAATILISE KRIISI PUHUL

- Šokietapis tuleb eriti tähele panna seda, et Luuakse rahulik, turvalisust tekitav õhkkond

Kantakse lapse eest hoolt ja näidatakse tema suhtes mõistmist

- Mõistetakse ja aktsepteeritakse lapse reageeringuid
- Kuulatakse ära ohvri jutud (ära täida ruumi oma kogemustega)
- Vältitakse tühje sõnu ning liigseid lubadusi
- Ollakse rahulikult olemas (ära jäta ükski)
- Räägitakse lapsele, mis on juhtunud ja mis järgnevalt juhtub.

Järgnevalt on hea tähele panna, et kriis suurendab läheduse ja kontakti vajadust.

Lastele tuleb anda avameelselt ja ausalt juhtunust teada.

Hea on rääkida normaalsetest, tavalistest reaktsioonidest. Arusaamatusi ja valesti mõistmisi selgitatakse.

Täiskasvanud peavad aktsepteerima laste vajadust küsida, kõnelda ja oma tundeid väljendada.

Lapsed käsitlevad kriise ja väljendavad oma kurbust mitmel erineval viisil: vesteldes, tegutsedes, mängides ja joonistades. Vahel tegelevad lapsed oma igapäevaste asjadega, nagu polekski midagi juhtunud.

Vahetuks reaktsiooniks võib olla ka toimunu eitamine.

On hea, kui täiskasvanud jagavad lastega ka oma mõtteid, pole tarvis tundeid peita. Lapsi on hea toetada argistes toimetustes kodus ja lasteaias.

Lasteaia personal on kriisiplaaniga tutvunud, materjali läbi töötanud ja seda oma allkirjaga kinnitanud.